

1e Predikatie over Spreuken 14:26, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 9 november 1949 te Den Haag

Gezongen: Psalm 118:7 en 8.

Gelezen: Spreuken 14.

Gezongen: Psalm 19:5.

Wij zouden, mijn zeer geachte toehoorders, graag uw aandacht hebben voor een gedeelte van het 26e vers van Spreuken 14. Daar staat:

‘In de vreze des HEEREN is een sterk vertrouwen.’

Wij hebben daarin drie zaken: Ten eerste het voorwerp van de vreze Gods. Ten tweede de vreze Gods zelf. Ten derde wat daarin gevonden wordt, namelijk een sterk vertrouwen.

Over een gedeelte van deze stof willen wij het vanavond hebben om dan, wanneer het ons geschonken wordt, uw aandacht vandaag over vier weken te vragen voor het laatste gedeelte, dat is dan het vertrouwen, dat hier gezegd wordt in de vreze Gods te zijn.

‘In de vreze des HEEREN.’ De HEERE, dat is de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest, en Hij is het voorwerp van de vreze Gods. Hij komt hier voor, zoals dit zo dikwijls het geval is, onder de naam HEERE. Deze Naam is de vertaling van het Hebreeuwse woord Jehovah of Jahweh. Het is Gods allergrootste Naam. Zo staat er in Jesaja 42 vers 8: ‘Ik ben de HEERE, dat is Mijn Naam; en Mijn eer zal Ik aan geen ander geven, noch Mijn lof den gesneden beelden.’

Wat deze Naam te kennen geeft, dat kan ik u vanavond niet in orde verhalen. Ik kan alleen maar zeggen dat hij veel te kennen geeft. Zo zegt ons deze Naam bijvoorbeeld dat God is, en dat Hij is zoals Hij Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft. ‘Die tot God komt,’ zegt hierom de schrijver van de brief aan de Hebreeën, ‘moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken’ (Hebr. 11:6). Hij is de Bron van alles en Hij is ook de Onderhouder van wat bestaat. ‘Door het Woord des HEEREN’, zegt de dichter van de 33e Psalm, ‘zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir.’

De Naam HEERE zegt ons dat God onnaspeurlijk is. Men moet Hem zoeken. Dit staat in de Bijbel: 'Zoekt Mij en leeft' (Amos 5:4). Maar men kan Hem niet vinden. Er blijft altijd veel meer over dan men gevonden heeft. Er zijn twee zaken die men in Hem moet aantreffen: de zaligheid van ons naar lichaam en ziel en de regel waarnaar wij hebben te leven.

De Naam zegt ons Gods eeuwigheid en onveranderlijkheid. 'Heere, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht,' zegt de Kerk in de 90e Psalm, 'eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht hadt, ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God' (vs. 1, 2).

Ook dat Hij is de Onveranderlijke. 'Ik, de HEERE,' zo lezen wij bij de profeet Maleachi, 'word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd' (Mal. 3:6). 'Alle goede gave en alle volmaakte gift', dit is een woord van Jakobus, 'is van boven, van den Vader der lichten afkomende, bij Welken geen verandering is of schaduw van omkering' (Jak. 1:17).

Dan ook dat Hij getrouw is. De Heere heeft vele beloften gedaan aan Zijn Kerk en Hij vervult deze beloften. Niet één woord valt er ter aarde. De apostel Paulus schreef dat ze in Christus Jezus zijn ja, en in Hem amen (2 Kor. 1:20), zodat men staat kan maken op wat God zegt.

Dat Hij is de Almachtige. Niet alleen staat de Heere niets in de weg om Zijn beloften te vervullen, maar alles is Hem tot Zijn dienst. Wanneer de Kerk gelovig werkzaam is, dan ziet zij hemel en aarde en al wat er gebeurd is en gebeurt en gebeuren zal in de hand Gods; en het is op die God, dat zij zich verlaat. Zij zegt: 'Wij weten dat dengenen die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen die naar Zijn voornemen geroepen zijn' (Rom. 8:28).

Dit weinige dan wat het voorwerp betreft van de vreze Gods. En nu een woord over de vreze Gods.

Weet gij wat de vreze Gods is? Hebt u weleens getracht deze zaak voor uzelf in woorden te brengen? Het zou kunnen zijn dat u God vreesde, en dat het u toch niet mogelijk zou zijn om te zeggen wat zij is. Wij gaan nu maar de weinige ogenblikken die wij hier voor hebben, met elkander eens over deze zaak nadenken. Welnu, dan zeggen wij dit. De vreze Gods veronderstelt wat. En wat veronderstelt zij? Dat men gezien, gevoeld, beleeden en betreurd heeft zijn zonden en zondigheid, zijn vloek- en doemwaardigheid, zijn afkerigheid en vijandschap; dat men verstaan heeft dat

men volkomen onmachtig is om iets dat de Heere welbehaaglijk is, aan te brengen; dat ons de Heere geopenbaard is in het hart, God, de Drie-enige, Vader, Zoon en Heilige Geest, in Zijn Zoon; dat ons door middel van deze openbaring is geschonken het waarachtig geloof.

Ik heb u altijd geleerd dat waar God is, daar het geloof is; dat het geloof geen betekenis zou hebben, wanneer de Heere er niet was, want Hij is het voorwerp van het geloof; dat wij door het geloof zijn uitgegaan uit alles en zijn overgegaan in de Heere; dat wij ons in de Heere met God hebben laten verzoenen; dat wij ontvangen hebben de Heilige Geest en Zijn gezegende gave; dat wij in Jezus Christus een nieuw schepsel zijn geworden; dat wij van harte onze ongerechtigheden hebben beleden en beweend; dat wij uit de hand Gods hebben ontvangen de vergeving van onze ongerechtigheid; dat wij ons daarop bekeerd hebben tot de Heere.

En waarin bestaat nu de vreze Gods? Laat ons enkele zaken noemen. Ik heb u nu gezegd wat zij veronderstelt, en ieder die de genoemde zaken heeft ondervonden, weet wat ik zeg, want onmiddellijk nadat hij deze bewerkingen had ondergaan, zag hij wat het is God te vrezen.

De HEERE te vrezen is een diepe indruk te hebben van God, dus enige kennis van Hem, een kennis die ons om zo te zeggen doet ondergaan in onszelf. Jesaja riep uit: 'Wee mij, want ik verga' (Jes. 6:5). En Job: 'Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw, in stof en as' (Job 42:5, 6). Tegelijkertijd een indruk te hebben van onze eigen nietigheid. 'Ik ben geringer dan al deze weldadigheden' (Gen. 32:10), dat was het woord van Jakob. 'Stof en as', zo drukte Abraham zich uit (Gen. 18:27). Minder dan een druppel van een emmer, dan een stofje van de weegschaal, zo Jesaja (40:15). Zodat iemand die God vreest, in zijn hart vernederd is, en er door de genade Gods bij is om zijn naaste niets toe te rekenen, zichzelf in alles als de schuldige te zien. Dat is de vernedering des harten. De tollenaar in de gelijkenis stond alleen. Als u genade bezat, dan zoudt u geen van allen in de gehele wereld hebben op wie u iets aan te merken had, en gij zoudt in staat zijn om tot uw bitterste vijand te zeggen: 'En toch heb ik u lief, want gij zijt een schepsel van mijn God en Vader in Jezus Christus.'

Bekommering te hebben, dat is God te vrezen: bekommering dat men Hem onteert. Er staat in Spreuken 28 vers 14: 'Welgelukzalig is de

mens die geduriglijk vreest.' Wat vreest deze mens? God te onteren en buiten Hem te komen, van het rechte spoor af te raken.

God te vrezen is het kwade te haten. Paulus schrijft: 'Het goede, dat ik wil, doe ik niet, maar het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik' (Rom. 7:19). Het kwade te haten, het gebod van God lief te hebben.

Wie God vreest, heeft geleerd God boven zichzelf te plaatsen. Wij lezen van de jonge Samuël, dat hij sprak: 'Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort' (1 Sam. 3:9, 10).

Waar geen weg gezien wordt, daar gaat hij die God vreest, zoals u dat vindt in het leven van Abraham, van wie aangetekend staat dat hij uitgetrokken is, niet wetende waar hij komen zou (Hebr. 11:8).

God te vrezen, dat is geen zichtbare of tastbare dingen meer te zien. Er staat van Mozes dat hij zich vasthield, 'als ziende den Onzienlijke' (Hebr. 11:27).

God te vrezen is te belijden zijn zonden. Hij die God vreest, kan het buiten de Heere niet stellen, en daarom komt hij tot belijdenis wanneer hij overtreden heeft. Hij klaagt zichzelf aan, rechtvaardigt God, en neemt zijn toevlucht tot het bloed der verzoening van Jezus Christus en tot de barmhartigheid Gods.

Wie God vreest, durft niets aan te pakken zonder dat de wil des Heeren hem is bekendgemaakt. Hierom is zijn gedurig gebed: 'Heere, bewaar mij voor mijzelf.' En als een mens voor zichzelf bewaard is, dan is hij ook bewaard voor zijn naaste.

Wie God vreest, durft het gebod dat hem van de hemel is bekend gemaakt, niet te laten liggen. Zij het ook na of onder veel strijd, hij zegt: 'Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen alleen bij U, o Bron van troost en licht!' (Ps. 27:5 ber.).

God te vrezen, dat is zijn godsdienstbetrachtingen te verrichten met het oog op God. De meeste mensen hebben het in eigen hand, dat wil zeggen: zij houden rekening met hun zin en met hun lust. Maar iemand die waarlijk gestorven is, heeft niets meer over zichzelf te zeggen, zodat hij vraagt: 'Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?' (Hand. 9:6).

God te vrezen is over zichzelf te zuchten. 'Wie zou de afdwalingen verstaan? Reinig mij van de verborgen afdwalingen' (Ps. 19:13).

Gezongen: Psalm 34:5.

Vóór de rechtvaardigmaking is er geen vreze Gods. De vreze Gods is een vrucht van het waarachtig, zaligmakend geloof, en dit geloof is een rechtvaardigend geloof. Het is ook een middel waardoor wij worden geheiligd. Maar voordat wij worden geheiligd, worden wij gerechtvaardigd door het geloof. Waar de rechtvaardigmaking is, daar is ook de vreze Gods. Deze twee zaken zijn onlosmakelijk aan elkander verbonden.

Van nature vreest geen mens God. Hoe zou dat kunnen? Men kent de Heere niet. Zou iemand in staat zijn, die niet begiftigd is met het verenigend en rechtvaardigend geloof, te zeggen wat de vreze Gods is? Hoe zou hij? Van nature is de mens geen vriend van de Heere. Hij tracht Hem te ontlopen. Hij zoekt Hem van zich af te schudden. Hij zegt: 'Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust' (Job. 21:14).

Het is dus een eerste vereiste dat men gelooft, dat men verbonden is aan de Heere, dat men in Christus Jezus met God gemeenschap heeft. En ten aanzien hiervan moet men zich dan onderzoeken. Wanneer u met uzelf te doen hebt, dan moet u zich niet zo druk maken met de vraag of het waar is wat u meent te ondervinden, te zien, te gevoelen. Want *niets* is er waar, totdat men in Christus Jezus en zo tot God gebracht is. Eerst dan wanneer u meent dat u de stap hebt gedaan, de grote stap uit uzelf, uit zonde en eigen gerechtigheid, uit het zichtbare en tastbare, en overgegaan zijt in God, Die leeft en (zoals de dichter van de 84e Psalm zegt) aan de ziel het leven geeft (vs. 1 ber.) – wanneer u meent, zeg ik, dat dit gebeurd is, neem dan een paar jaar om te onderzoeken of dit recht ligt. Vóór die tijd hebt u niets te onderzoeken. Vóór die tijd hebt u te graven. De fundamenten moeten voor de dag komen. U moet leren verstaan wat voor mens gij zijt en hoe gij tracht uzelf bedekt te houden. Hier moet u achter komen. En u komt hier achter, wanneer God uw heimelijke zonden stelt in het licht Zijns aanschijns. U komt hier achter door de kennis van God. Als Zich de Heere openbaart, dan blijft er niets van een mens over, dan ziet hij dat hij een huichelaar is en dat alles geveinsdheid was. Hij verstaat dat hij waardeloze dingen bij zich heeft en dat hij zelf ook waardeloos is, dat zijn plaats is in de verdoemenis en niet in de hemel. Hij rechtvaardigt God en zichzelf verdoemt hij. En hierop volgt het geloof in de Heere Jezus Christus. En dan is dat geloof een teken van leven. Ik zeg niet dat dit geloof het leven is – het is een téken van leven.

De mens die nu uitgaat uit zichzelf, nadat hij zichzelf heeft leren kennen, en overgaat in God, die geeft daarmee bewijs dat hij leeft. En dan zal hij zich vinden in woorden als deze: 'Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelven voor mij overgegeven heeft' (Gal. 2:20).

Van dit geloof nu, is de vreze Gods de vrucht. En wat deze vreze is, heb ik u gezegd, al is het ook dat ik dit gedaan heb met groot gebrek. Maar niemand van Gods kinderen zal deze dingen hebben aangehoord zonder te hebben bekend dat er veel reden is om zich te schamen, dat er noodzaak is om zich door God nog eens opnieuw te laten trekken en te laten bekeren. Welk een weldaad zou het zijn als wij de voortgezette bekering nodig hadden! Dat wordt u en mij van harte toegewenst.

Als u het geloof, waarover ik iets gezegd heb, en dat tot vrucht de vreze Gods heeft, niet kent, trek dan de conclusie dat u een verloren mens zijt en bestemd om voor eeuwig verloren te gaan, tenzij u dit geloof nog deelachtig mocht worden. U kunt het deelachtig worden, omdat gij aan deze zijde van het graf zijt en God een Wezen is Dat spreekt en het is er, Dat gebiedt en het staat er (Ps. 33:9).

Iemand zou kunnen denken: 'Ach, ik... *ik* zal het niet krijgen... ik zal het nooit deelachtig worden.' Maar, laat mij u zeggen dat God in Zichzelf bewogen is. Hij ziet er niet naar of er iets bij u gevonden wordt dat Hem zou kunnen bewegen, maar Hij ziet naar Zichzelf, naar Zijn vrijmachtig en eeuwig welbehagen. En als het Hem behaagt om het u te schenken, en de tijd hiervoor is aangebroken, dan is het een werk van een ondeelbaar ogenblik. Want Hij roept de dingen die niet zijn, alsof zij waren; de doden maakt hij levend (Rom. 4:17). En dan bind ik u op het hart om toch de genademiddelen nog veel ernstiger te gebruiken dan u misschien op het ogenblik doet. U moet niet te weerhouden zijn. Er moet zó een pressie in uw hart worden uitgeoefend, dat gij niet kunt nalaten om telkens het Woord en een goed boek te grijpen, om u gedurig af te zonderen en te roepen tot een helaas u nog onbekende God. Voor u moeten alle dingen onbelangrijk zijn. En nu moet u niet denken dat ik hiermee wil zeggen dat u op grond van zulk een grote ernst de persoon zou wezen om de genade deelachtig te worden. In genen dele. Want het komt van boven en niet van beneden. Wij zijn van gedachte dat het van

beneden komt. Van boven! En dan bereikt ons dat ergens. En dat is nooit tussen hemel en aarde, maar in de vallei van waarachtige vernedering en oprechte boetvaardigheid. Daar vindt ons God. En dan begint Hij met ons te bewerken, zó dat wij Zijn verbond leren inwilligen, met Hem in onderhandeling komen. En dan zegt men met de dichter van de 40e Psalm, dat men opgetrokken is uit modderig slijk, uit de ruisende kuil (vs. 3). Men is in staat om God van alles de eer te geven en in stemmen met het lied: 'Zijn Naam moet eeuwig' eer ontvangen' (Ps. 72:11 ber.).

God heeft het onmogelijk gemaakt dat wij nog één kwade gedachte van Hem zouden hebben, tenzij dan door verzoeking. 'Gij zijt volmaakt, Gij zijt rechtvaardig, HEER'; Uw oordeel rust op d' allerbeste wetten' (Ps. 119: 69 ber.).

Amen.

Gebed:

Dat het U behagen moge, Heere, dit met groot gebrek gesproken woord te zegenen. Ach, het gaat niet om de woorden, maar om de zaken. En deze zaken: leer Gij ze ons, bij de aanvang, maar ook bij de voortgang. Gij leert ze al Uw kinderen in het begin. Maar hoe nodig is het dat Gij hen ook blijft onderwijzen en altijd weer opzoekt, sterkt en bestraft en in de kracht Uws Geestes in hun binnenste zegt: 'Dit is de weg, wandel in denzelve.'

Heere, vergeef het zondige dat er in het prediken was. Maar laat de inhoud met ons door de genadige werking Uws Geestes werkzaam zijn en werkzaam blijven, opdat wij mogen behoren tot degenen die U vrezzen. Wij hebben het gezongen:

Des HEEREN vrees is rein;
Zij opent een fontein
Van heil, dat nooit vergaat.

Heere, waarvan kan dit worden gezegd? O, als wij tot het einde van ons leven ons hart bleven geven aan zichtbare en tastbare dingen, in de verdoemenis zouden wij én deze dingen én onszelf vervloeken!

Wil ons begeven noch verlaten. Bewaar ons voor onszelf. 'Leid ons

niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.’ Geef ons lust in de vreze van Uw Naam. Er wordt gevraagd en gezongen: ‘Wie heeft lust den Heere te vrezen, het allerhoogst en eeuwig Goed?’ Laat ons door Uw genade onder dezen gevonden worden.

Geleid ons op onze weg en breng ons waar wij wezen moeten. Zegen het gezin waarin Gij een kind hersteld wilde terugbrengen. Leer hen de waarachtige dankbaarheid, en schenk ze genade om én zichzelf én dit kind U op te dragen.

Amen.

Gezongen: Psalm 86:6 en 9.

2e Predikatie over Spreuken 14:26, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 7 december 1949 te Den Haag

Gezongen: Psalm 74:15, 16 en 17.*

Gij herinnert u wel dat wij vier weken geleden gesproken hebben over Spreuken 14 vers 26: ‘In de vreze des HEEREN is een sterk vertrouwen.’ Wij bepaalden toen uw aandacht bij de woorden: ‘In de vreze des HEEREN.’ Wij wensen nu verder te gaan en enige ogenblikken na te denken over de woorden die onmiddellijk volgen:

‘...is een sterk vertrouwen.’

Gezongen: Psalm 34:4 en 5.

Het woord ‘*vertrouwen*’ wordt in de Heilige Schrift veel aangetroffen. Het vertrouwen behoort bij het geloof. Wij hebben altijd gezegd dat het waarachtig geloof bestaat uit drie zaken, namelijk kennis, toestemming en vertrouwen.

Wij moeten *kennis* hebben van onszelf. Wij moeten weten dat wij goed en naar Gods Beeld zijn geschapen, maar dat wij gevallen zijn, uit-

---

* Het is niet zeker wat gelezen is. Waarschijnlijk was dit Spreuken 14.

gevallen en weggevallen. Zó gevallen dat wij niet bekwaam zijn om voor de Heere te leven. Wij moeten onze zonde en verwerpelijkheid zien, de hopeloze verkeerdheid van ons hart. Wij moeten onze val in Adam kennen. Wij moeten weten dat wij onder de vloek van de Wet liggen en machteloos zijn. Deze kennis wordt door de Heilige Geest gewerkt. De Heilige Geest doet dit door middel van de Wet en door middel van het Evangelie. Wij moeten God kennen. Kennis van God te hebben betekent kennis van de Heere Jezus te hebben, want alleen in Zijn Zoon heeft God Zich geopenbaard tot zaligheid van de mens. Wij moeten dus kennis van de Heere Jezus hebben, kennis van Zijn naturen en staten, kennis van Zijn zending, van Zijn gepastheid en gewilligheid, van Zijn dierbaarheid en noodzakelijkheid. Als Jezus Christus niet in het hart geopenbaard is, dan is er geen zaligmakend geloof mogelijk, want van zulk een geloof is de Heere Jezus en God Drie-enig in Hem, het voorwerp.

Toestemming. Als de Heere Jezus in het hart is geopenbaard, dan stemmen wij in het algemeen het Woord toe, maar in het bijzonder het Evangelie. Wij geloven dat het Evangelie ons geldt, en wij zien dat God gekomen is om ons te behouden. Wij verzegelen hiermee dat God waarachtig is, terwijl wij Hem tot nog toe voor een leugenaar hielden (Joh. 3:33, 1 Joh. 5:10).

Dan het *vertrouwen*. De mens die zichzelf en Jezus Christus heeft leren kennen, gelooft de waarheid van een woord als dit: 'Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve' (Ezech. 33:11). Zulk een mens heeft een vertrouwen. En de grond van zijn vertrouwen is de kennis van de gerechtigheid van Jezus Christus en de barmhartigheid des Vaders. Wat het vertrouwen van deze mens is, zegt ons de Heidelbergse Catechismus in Zondag 7: 'Een oprecht geloof is niet alleen een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houd wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om der verdienste van Christus wil.'

Ik moest nu wel een ogenblik over het geloof spreken, omdat het u niet mogelijk is te verstaan wat onze tekst bedoelt, wanneer gij de dingen

die ik u noemde niet in overweging neemt.

De dichter van Psalm 34 zegt dat de tegenspoeden des rechtvaardigen vele zijn (Ps. 34:20). De Heere Jezus heeft in de dagen van Zijn omwandeling op aarde deze uitspraak gedaan: 'In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen' (Joh. 16:33). Toehoorders, het kan voorkomen dat een begenadigd mens zich tot een of andere zaak geroepen voelt. De wil des hemels is hem bekend gemaakt en hij heeft deze wil omhelsd, zodat hij, al gebruikt hij deze woorden niet, met de jonge Samuël zegt: 'Spreek, HEERE, want Uw knecht hoort' (1 Sam. 3:9, 10). Maar wat zeggen onze omgeving, ons eigen vlees en bloed, de satan en de wereld? Zij zijn het er niet mee eens, zij spreken tegen en zij trachten ons over te halen om te verklaren dat men de zaken nu anders is gaan zien. Wanneer het op een vriendelijke manier niet gaat, dan begint men lagen te leggen, en men eindigt met uitbanning, in welke vorm dan ook. Hier staande te blijven, dat is de vreze Gods. En nu wordt in onze tekst gezegd dat in de vreze des HEEREN een sterk vertrouwen is. 'In de vreze des HEEREN is een sterk vertrouwen.' Men weet dat men Gods wil doet, dus dat men in Gods weg is. Ja, waar die overtuiging niet gevonden wordt, is alles vals. Want 'al wat uit het geloof niet is, dat is zonde' (Rom. 14:23). 'Want die twijfelt, is een baar der zee gelijk, die van den wind gedreven en op en neder geworpen wordt. Want die mens mene niet dat hij iets ontvangen zal van den Heere' (Jak. 1:6, 7). Men ondervindt dat de Heere Jezus onze zaken voor Zijn rekening genomen heeft, zodat men nu eigenlijk zelf van alles af is en men niets heeft te doen dan de Heere te volgen. 'Volg gij Mij' (Joh. 21:22) is een bevel dat de vreze Gods vordert. Men weet dat men met God te doen heeft, dat het gaat om de uitvoering van *Zijn* wil, om de behartiging van *Zijn* zaak, om de bevordering van *Zijn* eer. Nu voelt ieder wel dat hier vertrouwen is. En nu wordt gezegd dat dit vertrouwen 'sterk' is. Maar hierover zullen we iets zeggen nadat wij gezongen hebben.

Gezongen: Psalm 37:3 en 4.

'In de vreze des HEEREN is een sterk vertrouwen.' Het vertrouwen is sterk, omdat men – om iets te noemen – het getuigenis in zich heeft dat het niet gaat om eigen zaak, maar om de zaak van God. Men wordt door de Hee-

re onderwezen en geleid, steeds dieper geleid in de waarheid, zodat men gedurig als een verslagene neerzit vanwege de geweldige bemoeienissen des Heeren. Men wordt door de Heere getroost en telkens weer overwonnen en ingewonnen, zodat men met de dichter van Psalm 27 uitroept:

Mijn hart zegt mij, o HEER', van Uwentwegen:
'Zoek door gebeên met ernst Mijn aangezicht';
Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen
Alleen bij U, o Bron van troost en licht! (Ps. 27:5)

Het is de Heere Die ons waarschuwt, want bij de eerste pogingen om ons van de weg af te brengen, blijft het niet, men komt telkens weer terug. Wij lezen dat de satan voor een tijd van de Heere Jezus week (Luk. 4:13). Zo is het ook hier, men komt steeds terug, en wie zal zeggen wat er in de poorten der hel gesmeed wordt om een in zichzelf arm kind van God de geestelijke nek te breken! De Heere waarschuwt bijvoorbeeld, zoals de profeet Ahia werd gewaarschuwd, die daarna uitriep: 'Kom in, gij huisvrouw van Jerobeam' (1 Kon. 14:6).

Er zijn misschien ondervindingen van vroeger en er zijn wellicht ook herinneringen aan deze ondervindingen. Daardoor schreef de apostel Paulus: 'Die ons uit zo groten dood verlost heeft en nog verlost; op Welken wij hopen, dat Hij ons ook nog verlossen zal' (2 Kor. 1:10).

Er is een vrijmoedigheid des harten om tot God te naderen en de moeilijkheden aan Hem bekend te maken en te bidden:

Zend, Heer', Uw licht en waarheid neder,
En breng mij, door dien glans geleid,
Tot Uw gewijde tente weder;
Dan klimt mijn bange ziel gereeder
Ten berge van Uw heiligheid,
Waar mij Uw gunst verbeidt. (Ps. 43:3)

Misschien vraagt gij u af of het woord 'bange ziel' hier wel op zijn plaats is. Deze uitdrukking is hier wel terdege op zijn plaats, want het waarachtig geloof is dikwijls niets anders dan een kreet uit de diepte der ellende en uit de grootste moeilijkheden.

Men heeft een goede zaak en een goede consciëntie. Kent gij groter schatten? Met een goede zaak en een goede consciëntie kan men leven, maar men kan er ook mee sterven. Nog eens, men heeft de zekerheid dat men niet zichzelf bedoelt, maar alleen God en de naaste, zodat men God liefheeft en ook de naaste liefheeft. Men vindt zijn rechtvaardiging in de Bijbel. Men zoekt haar niet in de Bijbel, maar zij zoekt ons om aan ons haar betekenis bekend te maken. 'Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten' (Jer. 15:16). Men vindt zijn rechtvaardiging zelfs op de straat. De wereld haat de waarheid, maar de ideeën en de idealen van de waarheid haat zij niet. Als zij nu maar niet ziet dat haar belangen, haar eer, haar naam, haar positie, dat haar eigen ik in gevaar is, dan neemt de wereld het soms voor de waarheid op. Zo vinden wij Pilatus een tijd lang aan de zijde van de Heere Jezus.

Misschien hebt ge niet alles begrepen, ik hoop dat ik het u duidelijk gezegd heb, maar het moet min of meer aansluiten bij de ervaring, want zonder ervaring wordt er van de praktijk van de christelijke religie weinig begrepen. Maar laat mij u zeggen dat het met het geloof moet beginnen. Een mens die niet gelooft, die niet met de Heere Jezus verenigd is, die door God in Jezus Christus niet gerechtvaardigd en geheiligd is, staat buiten het leven. Alles gaat buiten hem om, zodat, wanneer Christus straks verschenen zal zijn op de wolken des hemels, zulk een mens onmiddellijk zal zeggen dat hij nooit iets heeft geweten. Zulk een mens kan in de christelijk religie zijn opgevoed, maar zal toch deze bekentenis moeten doen. Wij moeten beginnen met het geloof. Ik heb u nu ook weer gezegd wat het geloof is. Het is een stap uit alles, een stap uit de dood in het leven, een gaan van de berg Sinai tot de heuvel van Sion, van belial tot Christus, van de hel naar de hemel, van de mammon tot de God des levens. Dit geloof is een gave Gods, hier doet een mens zelf niets aan. Wanneer het geschonken wordt, dan zult gij zeggen dat ge er nooit iets van geweten hebt, en dat ge u voor eeuwig zoudt bedrogen hebben.

Zeg niet tot uzelf dat het geschonken worden moet, maar zeg: 'Wanneer ik straks dat waarachtig geloof niet heb, dan ben ik voor eeuwig verloren.' Dit moet dan doorgaan, gij moet u door de Heere laten bearbeiden tot gij de zaligheid in de Persoon van Christus vindt aan uw voeten, in uw hand en in uw hart, en dan is dit het geloof.

Wanneer gij het geloof bezit, dan gelden u de vele beloften die in de Heilige Schrift worden gevonden. Wanneer gij geroepen wordt een kruis te dragen of u een taak op de schouders wordt gelegd, dan moet ge niet naar de mensen gaan en met hen spreken over uw leed of over uw grote moeilijkheden, want wanneer ge dit doet, dan zult ge veel op een huichelaar gelijken, en het zou een bewijs zijn dat de zaken u niet drukken en gij u maar iets wijs maakt. Gij moet ook niet tot uzelf gaan, want gij zijt voor uzelf ook geen goede raadgever. Gij moet tot God gaan, gij moet in de eenzaamheid gaan. Gij hebt God nodig om tot Hem te kunnen zeggen wat uw kruis is. Er moet naar een belofte worden omgezien, die betrekking heeft op het bijzondere geval en wanneer men zulk een belofte heeft gevonden, dan heeft men biddensstof. 'O God, ons Schild, zie; en aanschouw het aangezicht Uws Gezalfden' (Ps. 84:10). En dan moedig voorwaarts. Van het vasten moet niets worden gemerkt, want het geldt een zaak tussen God en uw ziel.

Als ge door de genade Gods zo moogt handelen, dan zult ge ondervinden dat ge vrijmoedigheid hebt om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus (Hebr. 10:19), en dan zult ge ook ondervinden dat ge wordt versterkt, naar het woord des Heeren: 'Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt. In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen' (Joh. 16:33). Gij zult ondervinden dat ge in de zaken van het Koninkrijk Gods in staat wordt gesteld om uw naaste te zeggen wat God u deed ondervinden toen gij heilbegerig het oog naar boven sloeg. De uitslag zal zijn dat ge zingt: 'Ja, Gij zijt die God Die d' oren wond'ren doet op wond'ren horen' (Ps. 77:8 ber.).

Amen.

Gezongen: Psalm 16:4:

Ik zal den HEER', Die mij getrouwen raad
Gegeven heeft, met psalmgezangen prijzen,
Daar 't Godd'lijk licht mij toestraalt vroeg en laat,
Mijn nieren zelfs bij nacht mij onderwijzen.
Ik stel dien HEER' gedurig mij voor ogen;
Zijn rechterhand zal nooit mijn val gedogen.

Predikatie over Psalm 4:7, uitgesproken door ds. J.P. Paauwe op 28 augustus 1953 te Middelharnis

In deze dienst werd het huwelijk bevestigd van Johannes Roukema en Elisabeth van Markenstein.

Gezongen: Psalm 68:10.

Gelezen: Psalm 4.

Een kort woord, dat ik graag spreek, ten eerste omdat het Woord het waardig is om uitgesproken te worden, en ten tweede omdat ik mij bevind in een kring die mij zozeer bekend is.

Er staat in de vierde Psalm:

*‘Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien?
Verhef Gij over ons het licht Uw aanschijns, o HEERE.’*

Dat zijn twee gebeden. Zij lijken op elkander, maar zij zijn toch niet hetzelfde. Integendeel, de eeuwigheid ligt ertussen.

‘Wie zal ons het goede doen zien?’ Dat is het gebed van de wereld. Misschien denkt u: ‘Bidt dan de wereld?’ Ja, ook de wereld bidt. Immers, er is in de gehele wereld niemand die niet gelooft. Er zijn mensen die zéggen dat zij dit niet doen. Maar, zoals ik het in een predikatie weleens gezegd heb: zo’n opmerking berust alleen op gemis aan zelfkennis. Als een mens door kon dringen tot zijn eigenlijk bestaan – dat kan hij niet, hij doet het niet, wil het niet doen, want hij vreest voor zichzelf – dan zou hij daar vinden het geloof in het bestaan van God. En omdat zij dit nu heeft, bidt de wereld, en zij bidt graag wanneer zij in nood is.

Er komen ogenblikken in het leven van een mens waarin hij alleen staat. En waar moet hij dan heen? Dan roept hij tot God. Het gebed *‘Wie zal ons het goede doen zien?’* is het gebed van de natuurlijke mens. Zendt hij een gebed op, dan gaat het hem om redding, verlossing, bevrijding. Als hij in armoede is, ziek is, pijnen, moeilijkheden heeft, wat is dan zijn verlangen? ‘Ik wil het niet hebben.’ Ervan verlost te mogen worden, dát is het gebed van de natuurlijke mens. Het gaat alleen maar om verlossing. En zolang ons gebed hiermee en hierin

eindigt, bidden wij als natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende.

'Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE.' Hier zijn andere woorden. Ten eerste weet men hier tot Wie men spreekt. Doorgaans staat men hier niet bij stil als men bidt. Tot wie roept men? Tot wie bidt men? Stond men hierbij stil, dan zou men geen antwoord hebben. Want men zou dan wel kunnen zeggen: 'Ja, natuurlijk tot God', maar de vraag zou onmiddellijk kunnen worden gedaan: 'En wie is God?' Dan zien we dat het ophoudt. In *dit* gebed weet men tot Wie men spreekt.

'Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE.' Het woord 'HEERE' – het is duidelijk – is een Naam, een Naam die het Opperwezen, de Schepper van hemel en aarde en de Vader van onze Heere Jezus Christus, Zichzelf gegeven heeft. Het is de Naam van God zoals Hij *is*. Wie is God? Hij is Vader, Zoon en Heilige Geest. Alleen met het woord 'HEERE' drukt de dichter uit, hoe daar God, Vader, Zoon en Heilige Geest, tegenover hem staat en hoe hij tegenover de Heere staat. De namen hebben betekenis nietwaar? De namen *zéggen* wat. Ja. En als nu de dichter bidt: 'O HEERE', dan geeft hij daarmee te kennen dat God, Die de HEERE is, *zijn* Verbondsgod is. Dat zegt de Naam 'HEERE': zijn Verbondsgod! Zolang *dát* nu door het hart niet kan worden geloofd, is er geen gebed, is er nooit gebed geweest, zal er nooit gebed zijn. Dit is een van de dingen die u niet diep genoeg kunt overdenken.

'Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE.' U ziet de dichter in dit gebed niet tegenover een vreemde, maar tegenover een God Die Zich aan Hem geopenbaard en geschonken heeft. Nu heeft hij een verzoek aan die God, een verzoek dat hij vrijmoedig mag doen. Vrijmoedig mag hij dit doen. Of hij dit vrijmoedig doen mag, hangt niet af van de vraag of hij het op dat ogenblik waardig is. Want hij zendt dat gebed niet op omdat hij op dat ogenblik het waardig is; hij laat ook niet na dat gebed op te zenden, wanneer hij eens het gevoel heeft dat hij het níét waardig is. Maar hij zendt dit gebed op, ziende op een Persoon Die waardig is. Deze Persoon is de Heere Jezus, Die door Zijn leven en sterven alles heeft verworven wat tot de zaligheid nodig is. Hij zegt dit (al gebruikt hij deze woorden niet): 'Om Jezus' wil, of: 'Uit kracht van Uw verbond.' En *wát* hij nu te verzoeken heeft, dat weet hij. Dat staat hier niet; dat wordt hier alleen maar in het algemeen genoemd: *'Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE.'* Wat hij te verzoeken

heeft, dat weet hij. Hij brengt het voor het aangezicht Gods, en zegt dat hij dat en dat nodig heeft. En hij gelooft niet alleen dat hij zo handelen mag, maar hij is er ook van overtuigd dat hem dat geschonken zal worden.

‘Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE.’ Het aanschijn Gods is de tegenwoordigheid Gods. Deze tegenwoordigheid is straffend of zegenend. In Psalm 34 vers 17 is de tegenwoordigheid Gods straffend: ‘Het aangezicht des HEEREN is tegen degenen die kwaad doen’, maar bijvoorbeeld als Mozes bidt in de woestijn: ‘Indien Uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons vanhier niet optrekken’ (Ex. 33:15), dan is de tegenwoordigheid zegenend.

De dichter bidt dus om een zegen, om een zegen Gods, om de zegen van wat verworven is door de Heere Jezus Christus. En dan bidt hij: *‘Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE’*, dat is: Toon een vriendelijk aangezicht. Een vriendelijk aangezicht, dát is wat hij vraagt.

En als de Heere ons een vriendelijk aangezicht toont, dan heeft dit uitwerking in het gemoed. Dan wordt er hoop geboren en vertrouwen gewerkt. En als er in het hart hoop geboren wordt en vertrouwen gewerkt, dan is er niets meer nodig. Dan is alles goed, alles, al zou men in de grootste ellende zijn, al zou men de verschrikkelijkste smarten hebben, al zou men arm gemaakt zijn als Job, al zou men als de arme Lazarus aan de poort van de rijke liggen, al zou men veroordeeld worden zoals zo menig apostel overkomen is en zo menig kind van God!

Als de Heere Zijn aangezicht over ons verheft en daardoor hoop en vertrouwen gewerkt is in ons hart, dat is alles, dat is het lieflijk christendom! Dit christendom wens ik u toe.

Toen ik over deze dingen nadacht, heb ik gezegd: Ik zal deze jonge mensen een tweeërlei wens laten horen. De eerste is dat zij nooit met enige prediking zullen ophebben waarin de tegenstellingen niet worden gemaakt, de tegenstelling van licht en duisternis, enzovoort. Waar deze tegenstellingen niet worden gemaakt, daar is alles misleiding, al zou men ook de naam hebben van orthodox of van gereformeerd. Dat is de eerste wens. En de tweede wens is, dat in hún hart worde gevonden of bekendgemaakt de tegenstelling die er is tussen de beden: *‘Wie zal ons het goede doen zien?’* en: *‘Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE.’*

Wanneer wordt nu deze tegenstelling beleefd? Wanneer het laatste

gebed gegeven is: *'Verhef Gij over ons het licht Uw aanschijns, o HEERE'*, dán wordt de tegenstelling gezien. En tegelijkertijd wordt gezien dat men altijd gebeden heeft: *'Wie zal ons het goede doen zien?'* Men verfoeit zich om zijn bidden, om zijn beste bidden, en men staat verwonderd en beschaamd in zijn leven dat het God behaagde ons een goed gebed in ons hart te leggen door de Geest der genade en der gebeden.

Terwijl ik het formulier voorlas, heb ik ook nog aan u moeten denken. Als men dit formulier leest, dan is het allemaal ouderwets. De wereld van deze tijd houdt daar niet van. De wereld van deze tijd heeft het opzij gelegd, volkomen opzij gelegd. Waar men er nog aan schijnt te hangen, daar is het tóch nog opzij gezet. Opzij gezet is het *wezen* van de christelijke religie. Wij hebben ermee gebroken. De kerken hebben ermee gebroken. De Eerste en Tweede Kamer heeft ermee gebroken. De regering heeft ermee gebroken. Het Koninklijk Huis heeft ermee gebroken. Ons volk in zijn geheel heeft ermee gebroken. In zo'n wereld staan wij nu. Wij staan in een wereld – het gaat niet alleen om dat huwelijks-formulier, maar het gaat om het *wezen* van het christendom – wij staan in een wereld die gebroken heeft met het *wezen* van het christendom! Wat nu? Hoe komen wij daar nu uit? Over het algemeen komt men er doorheen door te geven en te nemen, door een compromis, door tenslotte met zijn tijd mee te gaan. Wie er zo doorheen komt, die komt er niet goed uit. Want hij heeft zijn leven zó gesteld dat hij het wezen van het christendom heeft tegengesproken, opzij gezet, veracht!

Hoe moet men er dán doorheen? Er is geen mens die dat weet. En wij móéten dat ook niet weten. Maar wij kúnnen er doorheen komen, als wij God kennen en tot Hem gebracht worden. En hiermee heb ik nu de strijd aangegeven van de christen, van de gelovige, de strijd waarvan de Heere Jezus gesproken heeft: *'Strijdt om in te gaan; want velen (zeg Ik u) zullen zoeken in te gaan'* (Luk. 13:24).

Acht u het de moeite waard om over deze dingen na te denken? Ik hoop het. Ze zijn het waard. En wie hierin niet terecht komt, blijft een grote sukkel. Wát hij in de wereld ook moge gepresteerd hebben, al zou hij behoren, behoord hebben tot de grootsten van alle mensen, hij blijft een grote sukkel. Want in de grond van zijn bestaan weet hij niets, hij is een dwaas en als een dwaas sterft hij. En hierom zeg ik, dat ik hoop dat gij het de moeite waard acht over wat ik u gezegd heb na te denken. En

krijgt u dat te doen, dan is er Eén Die helpen kan en wil, en Die helpen zál, op één voorwaarde: dat gij Hem nodig hebt!

Gebed:

Gedenk ons, Heere, wees ons genadig. Breng ons tot overdenking van dingen die waardig zijn overdacht te worden. Wil ons daartoe voor en na verlossen van onszelf, van onze gedachten, voorstellingen, opvattingen, ons leven en al wat wij menen. Het is het niet. En het is het niet alleen niet, maar het staat er tegenover. Het is voor de uitgeledigden. 'Zalig zijn de armen van geest; want hunner is het Koninkrijk der hemelen.'

Wil ons allen, in het bijzonder deze jonge mensen, zegenen. Zij hebben misschien een lang leven voor zich. En aan dit lange leven zal dan ook weer een einde komen. Gedenk ze en gedenk ons tezamen. Wil ons overwinnen, inwinnen, te sterk zijn. Doe ons onszelf kennen. Doe ons verstaan dat onze waardigheid niet in ons moet gezocht worden, maar in U, Die gestorven zijt om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.

Wij staan gereed om weer uit elkander te gaan. Wij verlaten elkander en het is de vraag of wij elkander ooit nog weer zullen terugzien. Maar dit alles is niet van de grootste betekenis, ja, het is tenslotte in het geheel niet van betekenis. Maar U te kennen en Hem, Die Gij gezonden hebt, dát is van betekenis, dat is het leven. Vergeef ons onze ongerechtigheid, het verkeerd zijn der dingen, onze verkeerde gedachten, opvattingen en meningen. Reinig ons. Vernieuw ons.

Amen.

Gezongen: Psalm 25:2:

HEER', ai, maak mij Uwe wegen
Door Uw woord en Geest bekend;
Leer mij hoe die zijn gelegen,
En waarheen G' Uw treden wendt;
Leid mij in Uw waarheid; leer
Ijv'rig mij Uw wet betrachten;
Want Gij zijt mijn heil, o Heer'!
'k Blijf U al den dag verwachten.

Enkele coupletten van het gedicht 'Het eeuwig heil' van Johannes Groenewegen

Kom, Jehova's lievelingen,
Jezus' volk en arbeidsloon;
Kom, Jehova's gunstelingen
Werp voor 't Lam uw erekroon.
Wil toch uwe Jezus prijzen,
Zing gedurig Zijne lof,
Wil het Lam de eer bewijzen,
Gij hebt overvloedig stof.

Leef toch vrolijk en gemoedigd,
Leef toch hemels en verblijd,
Zet uw reis naar d' hemel spoedig,
Wees gemoedigd in de strijd.
Al uw strijden zal eens enden
In een eeuw'ge zegepraal.
God zal uw gevang'nis wenden,
Voeren u in d' hemelzaal.

Uwe tranen zal Hij drogen,
Wissen van uw wangen of.
Tranen zijn er niet in d' ogen
Van het volk aan 't hemelhof.
Als de eeuwigheidsgordijnen
Namaals opgeschoven zijn,
Dan zal al uw leed verdwijnen,
Eeuwig vrij van alle pijn.

Eeuwig vrij van alle rouwe
In die hoge hemelzaal,
God onmiddellijk aanschouwen
In een eeuw'ge zegepraal.
Al uw zuchten, schreien, wenen,

Zal dan eens ten einde zijn.
Al uw kermen, klagen, stenen,
Al uw smeken ende pijn

Is dan eeuwig weggevlogen,
In gemeenschap met uw God.
Hij zal uwe tranen drogen,
O, welk een volzalig lot
Zult gij dan voor eeuwig erven
In dat hemelse paleis
Na uw dood, o, zalig sterven,
Och, verlang toch naar die reis.

Leeft gij veel in 't zondig duister
En beroofd van 't Godd'lijk licht?
Ziet gij dan in God geen luister,
Is Hij veel uit uw gezicht?
Eeuwig zult gij Hem aanschouwen,
In Zijn glans op Zijne troon,
En bevrijd van alle rouwe,
Dragen 's hemels gloriekroon.

Geef de moed dan nooit verloren,
Hoe geweldig 't stormt en waait.
God verlaat geen uitverkoren',
Of gij dan met tranen zaait.
't Zal niet lange hier meer duren,
Uwe tijd die is nabij.
God zal in de hemelschuren
Halen u, van onweer vrij.